

LIK DUHOVNOG ANIMATORA DANAS

(Identitet pastoralnog djelatnika danas)

MARIJAN JURČEVIĆ
Sveučilište u Zagrebu
Katolički bogoslovni fakultet
Teologija u Rijeci – Područni studij
Tizianova 15
51000 Rijeka

Pregledni članak
Primljeno 17. 2. 1999.
UDK 262.143

Sažetak

Identitet i lik pastoralnog djelatnika uobličuje se kroz poziv. Čovjekov odziv kršćanskom i profesionalnom pozivu djeluje formacijski. Identitet je nešto za čim se uvijek teži, prema čemu se ide. Identitet je sličan vjeri. Nastaje iz onoga u što se vjeruje. U vjeri i pouzdanju u Božji zov formira se identitet pastoralnog radnika. On raste i pada u svojoj vjeri. Dok vjeruje da je Bog s njime, on sigurno ide prema budućnosti i punini. Na putu prema Božjem pozivu stječe identitet i spoznaje samoga sebe. Njegov identitet nastaje kroz druge, kroz one kojima se predaje.

Autor u ovome radu pokušava rasvijetliti lik duhovnog animatora danas. Prvo oslikava profil osobe duhovnog animatora. To je zdrava i potpuna osoba. Nakon toga analizira ulogu animatora. Najprije utvrđuje što duhovni animator nije, a zatim kaže što jest. Također teološki analizira osobu i djelovanje duhovnog animatora. Na koncu govori o novim vremenima, koja traže novog pastoralnog djelatnika i duhovnog animatora.

Ključne riječi: Animator, odgojitelj, vođa, identitet, vjera

Pastoralni djelatnik u psihopedagogiji je ključna osoba koja animira i usklađuje zajednicu i grupu u vjeri. Mi ćemo u ovom prikazu pokušati opisati lik pastoralnog djelatnika kao animatora zajednice. Za stabilnost i zdravlje zajednice bitni su njegov identitet i njegova vjera. Očito je da se identitet današnjeg pastoralnog djelatnika ne podudara s onim iz prošlih vremena. Moglo bi se reći, niti na vanjskom niti na nutarnjem planu.

Razmotrit ćemo zadaće duhovnog animatora da bismo iz toga mogli doći do njegova identiteta. Tek iz njegove misije, poslanja, možemo naslutiti i samog poslanika.

Upitan je postao identitet pastoralnog radnika na tri razine: na razini zakona i norme, na razini autoriteta i institucije, te na razini govora i smisla.

1. PROFIL ANIMATORA

1.1. Kompetencija

Na planu znanja, animator ili kateheta mladih mora dobro poznavati egzistencijalnu teologiju, onu teologiju koja se svakodnevno susreće u životu odrasla čovjeka. To je teologija svijeta i teologija Boga. Ta teologija, koja pokušava objasniti smisao života u svjetlu vjere, oslanja se na filozofsku antropologiju, koju je također potrebno dobro poznavati. Kateheta koji nastoji obogatiti svoje teološko znanje dubljim poznavanjem antropologije mora razmišljati o vjeri u novim mentalnim kategorijama i u živom jeziku. Bez poznavanja čovjeka teško je tog istog čovjeka pripremati za Boga, za vjeru.

Na pedagoškom planu, prvenstveno je potrebno da duhovni animator poznaje temeljne psihosociološke osobine mladih. Isto tako je nužno poznavanje određenih tehnika animacije grupa. Dobro poznavanje psihosociologije i tehnika animacije grupe ostaje temelj svih drugih metodologija. Još više, upotreba najnovijih pedagoških instrumenata, npr. televizije ili računala, Interneta, može poslužiti za usklađenje interesa i vrijednosti vjere. Nema dvojbe da smo još uglavnom na prvenstvenom tumačenju i upoznavanju sadržaja. Potrebna je također dobra teološka kompetencija. To se prvenstveno odnosi na vjeroučitelje, odnosno katehete, iako za konkretno uvođenje u vjeru mladih samo to još nije dovoljno. Dobra i životna teologija je potrebna, ali sama nije dovoljna.

1.2. Stavovi animatora

Znanje nije jedinstveno po sebi. Njega treba izreći i uobličiti osoba, animator. Stoga je kod svakog odgojitelja u vjeri potrebno uočiti tri temeljna stava:

1.2.1. Usklađenost

Sklad je »potpuno prihvaćanje samoga sebe«.¹ Sklad definira osobnu koherentnost animatora. Ona očituje usklađenost između onoga što on jest i svijesti koju on ima o sebi. *Carl Rogers*, izumitelj ovog pojma, definira ga na sljedeći način: »usklađenost je egzaktna korespondencija između iskustva i svijesti o tom istom iskustvu«.² Animator je jedna i integralna osoba. On ne nosi masku, on je autentičan. Njegova misao koincidira s njegovim najdubljim osjećajima. Taj temeljni stav daje garanciju da animator može biti od mladih prihvaćen kao jedinstvena osoba, kao biće kojemu se može iskazati povjerenje i koji je od povjerenja. Na planu vjere, ovaj sklad ima ime autentičnog kršćanina. Živeći u harmoniji s Evanđeljem, kršćanski odgojitelj svjedoči vjeru koja je više u domeni bivstva negoli imanjanja. Skladnost i kršćanska autentičnost djeluju kao simbioza.

1.2.2. Bezuvjetno poštovanje

Bezuvjetno poštovanje vodi odgojitelja da mlade promatra »u njihovim mogućnostima, kao ljude u postanku, osobe slobodne i inteligentne, sposobne za vrijednosti«.³ Takvim stavom animator svjedoči da ima povjerenje u sposobnosti mladih. Imati povjerenje znači upoznati mlade kao mlade. To znači poštovati ih kao »dručkije«, uvažavati činjenicu da je njihova sloboda pokatkada nesigurna te poznaje i uspjehe, i promašaje, i ponavljanja. Ako se hoće pomoći mladima da žive svoju vjeru, to znači postati svjestan da se nikada ne može mjesto njih stvoriti osobnu vjeru. U radu će se taj stav očitovati uvažavanjem religiozne slobode članova grupe. Animator će se stvarno naći pred mladima koji žele svoj put, različit od njegovoga čak i u odnosu na vjeru. Neki ne prakticiraju, drugi sumnjaju ili još traže, treći opet hoće produbiti svoju vjeru.

1.2.2. Zanos

Prema Alainu Birauu, »proces zanosa sastoji se u afektivnoj percepciji i psihološkom razumijevanju drugih kao na pola puta između projekcije svojeg ja i identifikacije s drugim... to predstavlja kognitivnu intenciju, participativnu volju, imaginativni napor i anticipaciju«.⁴ Takav stav usmjerava odgojitelja da uđe u osjećajni svijet mladih i u otkrivanje osobnih shvaćanja, kako da ih bolje susretne. Na putu prema vjeri mladih važno je spoznati osjećaje i reakcije koje vrednuje grupa.⁵ Ukratko, riječ je o tome da animator što bolje pripravi grupu da prihvati kršćanske realnosti.

Duhovni se animator ni u kojem slučaju ne treba izjednačiti s mladima igrajući ulogu drugara i želeći postići popularnost.

- 1 P. ANGERS – Y. ARNAUD, *Prepositions sur la relation maître-élève*, Supplément: Nouvelles de la F.C.C., vol. 0, no. mai 1967, str. 10.
- 2 C. ROGERS, *Le développement de la personne*, Dunod, Paris 1967, str. 238.
- 3 P. ANGERS – Y. ARNAUD, *nav. dj.*, str. 10.
- 4 A. BIRAU, *Vocabulaire pratique des Sciences Sociales*, Les Ed. Ouvrières, Paris 1968, str. 120.
- 5 Usp. C. ROGERS, *nav. dj.*, str. 43. i 49.

Osobito bi velika bila opasnost da se on s mladima izjednači u religioznim problemima i pitanjima. Valjda je to trebao proživjeti u svoje vrijeme?!

1.3. Odgojitelj je svjedok u vjeri

Mladi koji traže svoj osobni identitet i svoju povezanost očekuju od duhovnog animatora značajnu osobu koja svjedoči određene vrijednosti. Samo takav može pomoći drugima u njihovu rastu i formiranju stava. Mladi u odgojitelju vide odrasla kršćanina koji ima vlastiti identitet zrela i autonomna vjernika.

Za *Rogera Mehla* »svjedok je onaj koji ne daje ništa drugo, osim što svjedoči sobom da se u životu vrijedi žrtvovati za određene vrijednosti. On svjedoči na temelju svojeg iskustva. Iskustvo znači da je subjekt isproban i da je njegovo dubinsko određenje pronađeno, učvršćeno i ispunjeno određenom vrijednošću.«⁶ Za mlade, spoznati kvalitetan autoritet u animatoru znači naći nešto misteriozno za orijentaciju svojeg života.⁷ Bez svjedočanstva ostaje se u teoriji i informiranosti bez formacije.

Kad se susret između animatora i mladih događa »uz vrijednosti, u traženju vrijednosti ili još bolje zazivanju jedne vrijednosti«,⁸ tada se u grupi stvara najveći stupanj uzajamnosti. Zar nije najveća zadaća pedagogije da se zajedno upozna hijerarhija vrijednosti radi stabilnosti zahtjeva i isto tako da upućuje prema traženju smisla?

Mladi tražitelji vjere osjećaju se sigurnije ako se mogu osloniti na prisutnog animatora. Prisutnost se ne odnosi na zajednički provedene sate nego na pažnju. Mladi se pokazuju vrlo osjetljivima na doživljaj prisutnosti. Biti među mladima bitno je radi toga da im se pomogne u traženju njihova puta u vjeri. Oni traže siguran »dom« i oslonac svojem življenju i djelovanju.

2. ULOGA ANIMATORA

Do sada smo govorili o »biću« animatora (odgojitelja) istovremeno promatrajući njegovu kompetenciju, stavove i situaciju. Sada ćemo dopuniti njegov profil opisuju-

ći njegovo »djelovanje« u različitim ulogama unutar grupe ili zajednice.

Duhovni animator je netko tko unutar same zajednice koju animira vodi prema cilju ili viziji onoga što se želi postići. Samome animatoru treba da bude jasna slika čovjeka prema kojemu vodi odgajanje. Ipak valja napomenuti da je grupa mladih različita od takozvane dinamičke grupe. Mladi su više na putu traženja svojeg identiteta.

Da bismo razjasnili ulogu duhovnog animatora u vjeri, mi ćemo ga pogledati na dva nivoa: na sociooperativnom nivou ili tamo gdje je on pozvan da bude vođa, promotor, informator, te na socioemotivnom nivou, na kojem se sintetiziraju dvije uloge: »prosvjetitelja« i katalizatora.

2.1. Sociooperativni nivo

2.1.1. Vođa

Kao vođa, odgojitelj u vjeri sudjeluje u označavanju puta kojim mladi žele ići. On ih poziva da upotrijebe sredstva potrebna kako bi planirali vrijeme, racionalizirali energiju i postigli učinak.⁹ Pomaže mladima da otkriju i ono što im nije rečeno, a zaokuplja ih. Dosta toga ostaje za istraživanja i produblivanja. To spada u njegovo vodstvo. Ukratko, on pokušava odrediti pravac puta uvažavajući sporost i krivine koje su svojstvene mladom životu. Putovanje prema vjeri zahtijeva svjesno nastojanje i odgojitelja i odgajnika.

2.1.2. Promicatelj – pokretač

Zadaća pokretača sastoji se u tome da podrži mnoge pothvate koje poduzimaju mladi. Vođa u vjeri osobito će poduzeti sve da iskoristi psihopedagoške mjere u iskustvu vjere. Potrebno je u radu upotrebljavati najbolje metode i najbolju tehniku. On

6 R. MEHL, *La rencontre d'autrui*, Delachaux et Niestlé, Neuchatel 1967, str. 49.

7 *Ibid.*, str. 27.

8 *Ibid.*

9 D. HAMELINE – M. J. DARDELIN, *La liberté d'apprendre*, Les Ed. ouvrières, Paris 1967, str. 227.

organizira i sinhronizira zajedničke poslove te pomaže dovoditi u sklad osobe. On također angažira pojedince u poslu zajednice. Osim toga podržava i razvija inicijative grupe, vodeći brigu o kvaliteti i kvantiteti. Pokretač pomaže u traženju i nalaženju vlastitog puta u vjeri.

2.1.3. Informator

U ovoj zadaći duhovni animator je usmjeren na prenošenje znanja. Potrebno je da bude učen i informiran kako bi mogao odgovarati na pitanja koja se nameću mladima i uvoditi ih u tajnu vjere i života. Treba da bude otvoren kako bi se u njegovim odgovorima mogla naći rješenja životnih problema koji su sad prisutni i koji će sutra nadoći. Bez daljnijega je potrebno da informator obrađuje teme u dogovoru s članovima zajednice. Isto tako je potrebno u informiranju pružiti argumente i za ulaznje u istinu i za obranu svoje istine.

Ako sama grupa želi pripremiti neki rad, neko izlaganje, animator je svakako treba podržati i modulirati njen rad u traženu smjeru.

2.2. Socioemotivni nivo

2.2.1. Tumačitelj

Odgovitelj u vjeri, jer radi sa zajednicom, ne može a da ne bude i psiholog. Da bi zajednica što bolje funkcionirala i članovi međusobno komunicirali, on mora ispuniti zadatak prosvjetitelja. Mora voditi veliku brigu o tome što se događa na psihološkom planu u grupi, osobito u slučajevima npr. simpatije ili antipatije, afektivne blokade, suprotstavljene agresivnosti. I kroz te pojave grupa sama po sebi postaje jasnija i slobodnija. Da bi se postigao taj cilj, na animatoru je da sve emocionalne događaje analizira zajedno sa samom grupom. Redovno animator »predlaže izvjesnu dijagnozu i traži od grupe da zauzme stav prema toj dijagnozi.«¹⁰

Tumačenje je bitno da bi se članovi grupe osjećali odgovornima u zajedničkim odlukama. To je također prilika za grupu da spozna vrijednosti društvenog življenja.

2.2.2. Katalizator

U prikladno vrijeme animator treba da stimulira grupu, da kod članova stvori zdravu reakciju i dovede do više spoznaje u kojoj će on biti katalizator. Svrha tog zadatka je osiguranje koherentnosti između istraživanja i života sudionika. Konkretno, od grupe se traži da verificira svoje ponašanje prema onome što se učilo.

2.3. Uloga animatora

Uloga animatora zajednice oslanja se na principe funkcioniranja i razvoja cijele zajednice. U početku animator pomaže zajednici da formulira svoje ciljeve prema potrebama i očekivanjima svakoga.

Animator u hodu skreće pažnju na zadane ciljeve i na poteškoće koje treba svladati da se od njih ne udalji, nego da se plodnije i zgodnije ide prema njima. Premda se radi o religioznoj zajednici, ona ipak ne isključuje sve ono što treba obična naravna zajednica. U ime vjere ne mogu se preskakati prirodne datosti zajednice, niti očekivati nešto čudesno bez ljudskog nastojanja.

Animator očito prati potencijal pojedinih članova i njihove dispozicije za ostvarenje neprobuđenog potencijala. Sve to animator treba da radi dosta spontano, makar je promišljeno. Za njega je svaki član zajednice osoban i bliz. On kroz njih postaje animator, a oni kroz njega stječu svoj kršćanski identitet. Moglo bi se reći da jedni kroz druge uobličuju svoj identitet.¹¹ Tako se unutar zajednice stvara prijateljska i prisna atmosfera u kojoj se svaki član osjeća kao kod kuće.

2.3.1. Individualni sastanci

Unutar zajednice animator djeluje i kroz individualne susrete. Kroz pojedini

10 J. C. FILLOUX, *Remarques sur l'évolution des tendances pédagogique*, u: *Pédagogie et psychologie des groupes*, (A.R.I.P.), Ed. de l'Epi, Paris 1965, str. 63.

11 Usp. J. DE LORIMIER – R. GRAVELINE – A. APRIL, *Identité et foi*, Ed. Fides, Montréal 1971, str. 272-273.

načne i česte susrete animator dolazi do bliskosti i do informacije o tome kako diše zajednica i članovi koji tvore određenu grupu.

Kroz individualne susrete animator uočava i spoznaje naklonosti svakog člana: netko je šutljiv, drugi je opet brbljav, treći alergičan na neke stvari u grupi itd. Isto tako, ni sve grupe u velikoj zajednici nemaju iste afinitete niti im je isti cilj prema kojemu teže. Zato se i formiraju pojedine grupe u istoj Crkvi da bi se mogli lakše naći i operativnije djelovati.

Kroz individualne susrete animator ima veću mogućnost pomoći razvitku raznih osobnih afiniteta, otklanjanju frustracija kod određenih članova zajednice. Ili, recimo, tri ili četiri participanta izražavaju želju da se susret završava s euharistijom, drugi opet preferiraju više zabave. Animator mora naći rješenje koje će biti zadovoljavajuće za jedne i druge. Ali to će moći tek ako ima žive i česte susrete s pojedincima.

2.3.2. *Animator je također osoba izvor*

Animator je istovremeno i baza informacija svetopisamskih, teoloških i duhovnih. On je osoba izvor. Tu ulogu ispunjava funkcionalno. Ne nameće se, ali je glavni stimulator rasprave o bitnim temama i vrijednostima.

Animatorova izlaganja adaptirana su zajednici, zato je nužno domišljanje svaki put iznova, kao što su i osobe uvijek »nove«. Sam se animator također mora svakodnevno napajati da bi mogao davati. On je trajno na studiju. Promišljeno i proživljeno istinski se može prenositi.

Animator kao osoba izvorište pokušava u osobnim susretima pomoći sudioniku zajedništva da se duhovno i emocionalno smjesti u zajednici. To se događa s većim i zrelijim uvođenjem u kršćanstvo, ali i u zajedništvo. Za zajedništvo se također raste i odgaja. Također se uvodi u životnije iskustvo evanđeoske istine koja unosi dušu u svako religiozno zajedništvo.

3. **TEOLOŠKI OSVRT NA ANIMATORA I NJEGOV IDENTITET**

Duhovni je vođa izvor teološkog i duhovnog života i informacija.

Pri određivanju lika duhovnog animatora ili pastoralnog djelatnika gotovo je teološki jednostavnije reći što on nije negoli što on jest. On svoj identitet stječe kroz svoju vjeru i svoje zalaganje.

Koliko god mu je cijeli život posvećen uvođenju u vjeru, on ipak nije profesionalac u klasičnom smislu. Njegov angažman ipak se mora razlikovati od profesionalizma. Njegov se rad ne može uspoređivati s drugim profesionalcima koji imaju određeno radno vrijeme i ograničenu okupiranost svojom profesijom. Pastoralni radnik je trajno na »straži«, on je trajni svjedok vjere jer trajno živi od vjere. Prema tome on nema praznoga i »slobodnoga« vremena.

Takvo oslobađanje pastoralnog djelatnika od profesionalizma danas kod mnogih naših pastoralnih djelatnika nailazi na poteškoću. Nastoji ih se profesionalizirati, pa se i oni sami počinju doživljavati kao profesionalci sa svojim radnim vremenom. Sada su kao nikada prije pod komunizmom izvršeni radni i neradni satovi na župskim uredima. Ovim se ne želi okrivljivati nego upozoriti na ono što se događa. Toga trebamo postati svjesni i nakon toga se odrediti prema profesionalizmu.

Profesionalnost je usmjerana na izgradnju vremenskog grada, a pastoral je rad za Vječni grad. Njegov rad je usmjeren svim profesijama vremenskog grada. Pastoralni djelatnik je prvenstveno svjedok vjere u Isusa Krista. Zato se njega ne smije identificirati kao profesionalca određenog područja. On nema različito mišljenje kao profesionalac i kao osoba. On je jedan – svjedok Istine.

Pastoralni djelatnik također nije »duhovni princ«. Na duhovnom planu pastoralnog se radnika vrlo lako može svrstati kao nekoga tko je »duhovna postojanost«, »duhovni otac« itd. On je netko tko vlada u Crkvi. Tako se drži. Otvorimo Evanđelje. Čitajmo 13. poglavlje (13, 1-18) Ivanova Evanđelja – Isus pere noge svojim učeni-

cima. »Perite jedan drugome noge. Dao sam vam primjer.« Isus je autentični primjer odnosa prema drugim ljudima. On izvorno živi i djeluje Duhom Božjim. On je bez ikakve pretenzije na čast i vlast, ali u ime njega drugi prihvaćaju časti i vlasti i slasti (Džubran, *Prorok*). Isus je u službi drugima. To je osnovica identiteta pastoralnog djelatnika. Na istom stavu temelji se i Matejev tekst s razgovorom majke sinova Zebedejevih i Isusa (Mt 20, 20-28). U tom tekstu spomenuta je napast da se bude duhovni vladar. Vlast je uvijek vlast, pa vladalo se u svoje ili Božje ime! Pastoralni djelatnik ipak nije vladar niti zapovjednik. On nije nikakav Isusov general. Nekako nam se čini da se danas neki pastoralni djelatnici ponašaju kao vladari više negoli kao svjedoci Isusove blagosti. Neki misle da je sad njihov čas. Dosta su »služili«, sad mogu i vladati?! (1Pet 5, 1-3). Vrlo je opasno praviti se gospodin. Treba biti animator u dobroti i blagosti, a ne okupator.

Pastoralni djelatnik nije i ne smije biti po svojem identitetu funkcionar. Funkcionar je osoba koja svoj posao vrši bez duše, bez uvjerenja. On je dobar administrator, ponekad čak skrupulozan u svemu što mu se povjeri. I ništa više od toga. Kad završi »svoj posao«, on više u sebi nema veze s tim poslom. U njemu ne plamti nikakva ideja ili zanos. On ne zna lijepo i pobožno sanjati i maštati. Hladno, mehanički izvršava svoj posao, bez želje da duh prostruji kroz njega.

Primjerice, svećenik funkcionar je onaj koji svako jutro govori misu (vrlo često brzo), recitira brevijar, ide u ispovjedaonicu u određeno vrijeme, drži vjeronauk, odgovara na zvono ako netko zazvoni, i to bez smiješka. Ali u svemu tome nema duše. On u svoj posao ne unosi svoju dušu. Od takvih teško prostruji novi duh i život. Sve je programirano i savršeno izvedeno, ali posve bezdušno.

Funkcionar je dobar aranžer, dobar financijer. On plaća sve račune, crkvu izvanredno uređuje. Pokazuje vrlo mnogo inicijative u ekonomskim pothvatima. Praktičan je i pragmatičan. Istina je također da mnogi pastoralni radnici vode brigu i o

župskim poteškoćama i materijalnim problemima crkve. Crkva živi u svijetu i nije oslobođena ni materijalnih briga, ali... Pastoralni je radnik također opterećen i izvjesnom administracijom. Ipak sve te zadatke ne smiju štetiti inspiraciji pastoralnog djelatnika. One ne smiju obilježiti njegov identitet. Ne smije ga se identificirati po tim funkcionskim obvezama, niti on samoga sebe s tim smije izjednačiti (usp. 2Kor 11, 14-15).

I Pavao je bio okupiran potrebama crkava, a ipak je gorio duhom apostolata. U 1Kor 9, 19-23 piše: »Uistinu, iako sam slobodan s obzirom na sve, pretvorio sam se u roba svima, da ih pridobijem što više. Sa Židovima sam bio kao Židov, da pridobijem Židove; s podložnicima Zakona kao podložnik Zakona – iako sâm nisam podložnik Zakona – da pridobijem podložnike Zakona. S onima koji su bez zakona bio sam kao bez zakona – iako nisam bez zakona Božjega, štoviše, podložnik sam Kristova zakona – da pridobijem one koji su bez zakona. Sa slabijima sam bio slabiji, da pridobijem slabije. Svima njima postao sam sve, da kako neke spasim. A sve to činim radi Radosne vijesti, da bih s njima bio dionikom njezinih obećanja«. U ovome primjeru nema nikakvog funkcionara, nego je on svjedočitelj istine spasa. Pavao traži i od Timoteja (2Tim 4,1-5) da se posveti Evanđelju. Evo primjera za identitet pastoralnog djelatnika i duhovnog animatora.

Poziv (zvanje) duhovnog animatora i pastoralnog djelatnika također nije životna nagrada. Duhovni vođa se ne postaje kao nagrada za svetost, već svetost proistječe iz njegovog duhovnog života. Poziv se ne temelji na prethodnoj svetosti i naravnoj bezgrešnosti. To je poziv u kojem se prihvaća Božje breme, u Kristu i u Crkvi.

Potvrdu ovome možemo naći u Evanđelju. Najprije se vidi iz Isusovog povjerenja u apostole: »Niste vi mene izabrali, nego sam ja vas izabrao i odredio vas da idete i rodite rod i da vaš rod ostane« (Iv 15,16). Duhovni poziv nije ništa lakši tim osobama nego što je lak život drugih kršćana. Nisu te osobe bez teškoća i problema. Često ima kršćana koji ih nadmašuju u blago-

sti, vjeri, ljubavi i u ljubavi za Crkvu. Sve-to pismo obiluje ponudama u tom smislu. To se osobito vidi u liku sv. Petra i sv. Pavla. Njihova veličina je u veličini Božje milosti i Božjeg odabira.

4. NOVA VREMENA TRAJE NOVOG PASTORALNOG DJELATNIKA

Nema dvojbe da se promijenio cijeli svijet, pa tako i pastoralni i duhovni djelatnik. Slike koje smo imali o pastoralnom djelatniku do jučer sigurno će sutra morati izgledati drukčije ako se želi biti istinski svjedok Isusove poruke.

Promjene su se dogodile na tri razine. Na razini zakona i normi, na razini autoriteta i institucije i na razini govora i smisla.

Očito se više ne može govoriti ni o klasičnoj stabilnosti, ni o klasičnoj slici čovjeka i duhovnog animatora. Novi čovjek traži nov izraz dogmatike, moralke i sakramentalke. A ova kršćanska doktrina očito ima vrlo blisku vezu s kršćanskim i drugim identitetom. Svaka teologija je slika svojeg vremena i čovjeka vjernika. Tako i identitet pastoralnog djelatnika ovisi o usvojenoj teologiji i o dominirajućem mišljenju unutar crkvene zajednice.

Očito je da autoritativnost nije karakteristika koja bi trebala ulaziti u identitet duhovnog animatora i pastoralnog djelatnika. Može se također reći da je danas pojam autoriteta potpuno drukčiji negoli prije. Osobito ne vrijedi više autoritet kao moć i vlast. Vraćamo se pojmu autoriteta u evanđeoskom smislu, smislu služenja. Danas u Crkvi više vrijedi teološki pojam autoriteta negoli profani. Osobito je teško prihvatljiv neki institucijski i nadinstitucijski autoritet.

Isto tako nema dvojbe da je normativ identiteta duhovnog animatora i pastoralnog djelatnika u vjeri. Ali ne u vjeri kao esteticu ili kao etici, nego u vjeri kao životnoj inspiraciji i orijentaciji. Stoga je vrlo teško povući gabarite tog identiteta. Više se može govoriti i tome što taj identitet nije negoli što jest. Radi se o osobi koja uvodi u Boga i ljubav, zato ju je nemoguće determinirati. Prošla su vremena »ištančanih« svećenika i časnih sestara, pa i kršćana.

Na koncu, kao zaključak, navedimo tri odrednice ili direktive koje određuju identitet pastoralnog djelatnika i duhovnog animatora.

To je kršćanska egzistencija u svojoj globalnosti i svojem jedinstvu: svakodnevno ispovijedanje vjere, etičke prakse, teološkog razumijevanja i razmišljanja nad svakodnevnicom svijeta.

Druga direktiva je ukorijenjenost i pripadnost crkvenoj zajednici. To je zajednica vjernika koja u svojoj riječi, svojem djelovanju, svojem dijalogu sa »svijetom«, kao i u molitvi, može biti sakramentalni znak spasenja. Iz ovoga proizlaze mnoge posljedice koje principijelno sažimljem u sljedeće:

- Pripadnost nije indiferentna s obzirom na etički izbor i svakodnevnu praksu, jer kristološko ispovijedanje vjere znači praktično ukorijenjenje i otvorenost prema Božjoj i ljudskoj ljubavi.
- Odgovornost da Crkva kao svjedok bude posjednik ove ljubavi. Svjedočenje u zgodno i nezgodno vrijeme čini sastavni dio života i poslanja. Isto tako prihvaćanje kritike sebe i Crkve da se više bude u skladu s Evanđeljem.
- U ovoj perspektivi nužno se prihvaćaju i određene institucije i autoriteti koji su u službi božanske i ljudske ljubavi, a ne vladanja i moći.
- U istoj perspektivi, pastoralni djelatnik treba da bude stimulator i tvorac slobode i odgovornosti, osobne i zajedničke slobode bez anarhičnosti.
- U istom kontekstu nužno je usvajanje normi i moralnih zakona kao posrednih sredstava humanosti i egzistenciji u Isusu Kristu.

Na koncu ipak treba biti svjestan da identitet kršćanina i duhovnog animatora nije nešto po sebi očito niti fiksirano, nego je skriveno u dubini određene osobe, njegove slobode i ljubavi.

Stoga i možemo reći da je osobni identitet uvijek nešto za čim se teži. Osoba ima viziju identiteta i na putu je njegova ostvarenja. Uvijek postoji raskorak između svakodnevnog življenja i idealiz-

ranog stanja. Identitet je sličan vjeri. On nas spašava i kad ga nemamo, samim tim što mu težimo.

Tek kad se krene prema cilju, kada se odgovori pozivu, stječe se identitet. Sâm Mojsije nije znao što je on dok se nije upu-

tio prema Božjem pozivu. Tako je i s Petrom, Pavlom, Augustinom... U vjeri i pozdanju u Božji zov formira se identitet pastoralnog djelatnika. On raste i pada u svojoj vjeri. Dok vjeruje da je Bog s njime, on sigurno ide u budućnost.